

Երբ շատ խօսակալց մեր գերասանուհիների ձայնը կտրուից, տիկ. Մայսուրեանը խոհեմաբար հեռացաւ, ներս եկաւ Արէլեանը: Ելի ըսկսեցին խօսել: Վերջապէս, տ. Սիրանոյշն յոգնեց, քիչ մնաց սւշաթափւի: Արէլեանը ջուր տուց նրան խմելու: Տիկիներ լսեց հ... մեռաւ

ստիպւած կըլինի հոգ տանելու նրան վերջ տալու մասին:

27 յունւարի

Պետերբուրգ: Յունւարի 26-ին տօնեց բարոն Հորացի Գինցրուրգի ծննդեան եօթանասնամակը և նրա հասարակական ու բարեգործական գործունէութեան քառասնամակը: Հանդէսը կատարուած էր կոնսէրւատորիայի դահլիճում: Յորհեարին չորսնեց ս. Աննայի առաջին աստիճանի չորսնեց: Շնորհաւորեց ֆինանսների մինիստրը: Տօնախմբութեանը ներկայ էին աւելի քան 600 մարդ և պատգամաւորութիւններ—55:

Լոն: Անգլիական տնտեսական գերտէրութեանը գնում են տեղական մանուֆակտուրները պարսկական շուկաներում վաճառելու համար, որոնց հետ նրանք կապել են առևտրական յարաբերութիւններ:

Կ. Պոլիս: Բ. Գուրը, ըստ երևոյթի գաղտնի տեղեկութիւններ է ստացել, որ մարտի 5-ի և 14-ի մէջերքում տպատմբութիւն կը բռնկէ Մակեդոնիայում:

Մոսկւա: Յունւարի 26-ին, հաղորդակցութեան ճանապարհների մինիստրի ներկայութեամբ, մեքենաներ շինող գործարանը տօնեց երեք հազար և մէկերորդ շոգեկառքի կառուցումը:

Օդեսա: Գինեգործների համաժողովը կանաչների համառուտական, որովհետև նրան մասնակցում են անգամներ Ռուսաստանի զանազան տեղերից: Համաժողովի անգամներ գրել են առ այժմ 241 անձինք:

28 յունւարի

Սուխում: Քաղ. խորհուրդը ընտրեց պրինց Ալեքսանդր Պետրովիչ Օլէնբուրգ դստրոն Սուխումի պատուաւոր քաղաքացի:

Լոն: Կուտի մէջ այրեցին յունւարի 26-ին 370 մասնաւոր տներ և մի քանի հասարակական շինութիւններ: 500 ընտանիքներ մնացին առանց տպատմանի և կերակրի:

Բարնու: Մանթաշեանի գործարանի

հրդեհից լիւսաները 800,000 ռուբլուց աւելի են: Գործարանը վերանորոգելու աշխատանքները կատարուած են և այս օրերը նա կըսկէ աշխատել: Գործարանը ապահոված է «Россия» և «С.П.В.» ընկերութիւնների մէջ: Փայտեղէնը ասպնովադրած է արժողութեան քառորդ դնով:

29 յունւարի

Կ Պոլիս: Հայոց պատերազմի վրայ ընդունել արձակուրդ և նրա փախած գործակիցը դատաւարարուած են մահաւան պատժի. երեքը դատաւարարուած են դաւադրան պատիժների, նրանցից երկուսը ցմահ բանտարկութեան: Մեղադրողները յայտնեցին, որ դատաւորութիւն ունէին սպառնալիքներով փող կարգել նշանաւոր հայերից և առում են, որ իրանք ոչինչ յարաբերութիւն չունեն հայկական կոմիտէի հետ:

Կիւն: Շաքարագործարանաւորների համառուտական ընկերութեան վարչութեան մէջ, Լ. Բրոքսիւր նախագահութեամբ, տեղի ունէին Հարաւ-Արեւմտեան երկրի և Մոսկւայի, Սալիով և ուրիշ շրջանների բաժնիւնաւոր շաքարի պատրաստողների մասնաւոր խորհրդակցութիւններ: Խորհրդակցութեան նպատակն է կազմել շաքարագործներին սինդիկատ՝ բաժնիւնաւոր գինը բարձրացնելու և օժանդակութիւն ցոյց տալու շաքարի աղբիւնաբերութեանը, որ ընկած է:

Կ. Պոլիս: Բ. Գուրը կապուած է թէ Իտալիան միաւրան է գործում Անգլիայի հետ Սէնտու: Երկուսը բոլորեցին մինիստրի օգնական Հուսէյն-Խուրիդին Տրիպոլիի վայր նշանակելը համարուած է որպէս վրիժառութիւն Իտալիային: Սկզբունքով վճարած է 200 միլիոն ֆրանկի նոր փոխառութեան հարցը Պարիզում: Կառավարութիւնը խոտանում է օգնութիւն: Իրիւկ-Բիսոսը հոգաւորութեան մէջ է անցքերի առթիւ Սէնտու: Տեղեկութիւնները մատնացոյց են անում, որ պատմութեան չիջանում անում է գիւ-

րագրութիւնը: Վախենում են, որ թըշնամի չէյնելը, անգլիական փողերով և ղէնքերով, չգրաւեն սրբազան քաղաքները:

Պետերբուրգ. Բարձրագոյնս բարեհաճած է, որ հաղորդակցութեան ճանապարհների մինիստր իշխան Խիլկով իւրացնէ Տէր Գրիգորի պատուաւոր քաղաքացու կոչումը և ֆինանսների մինիստր Վիտոն է—Բորովիչի քաղաքի տնօրէնական պատուաւոր քաղաքացու կոչումը:

Պոս-Արսուր. Բացւած է «Ռուսական արտաքին առևտրի համար բանկ» բաժանումը: Անցեալ տարի չընայելով նախկին խօշորային, կառուցւած են արքունական և մասնաւոր բաղաժախ շինութիւններ: Բէալական դպրոցի շինութիւնը պատրաստ է. իգական գիմնադարան կը բացւի ժամանակաւոր շինութեան մէջ: Պուշկինեան դպրոցը վերանորոգւած է ժողովրդական լուսաւորութեան միջնորդութեան երկրպագան քաղաքային դպրոցի շինացիների համար բաժանումը:

Կուստումա: Դուստան յանձնեց յանձնաժողովին մշակել Բոսնիայի տան առաջին Թագաւորի ընդունութեան երեքսուրբ բաժանակի յիշատակ հաւերժանելու հարցը:

Կալիպրա: Պարսկական և աւգանական Սէիտանի սահմանի վիճելի կէտերը լուծելու համար յունւարի 21-ին Սալաի կիւս անգլիական յանձնաժողովը Մակ-Մատանի համաձայնագրութեամբ և սիւրալի կերպով ընդունեց աւգանական պաշտօնեաների կողմից:

Մագասալան: Այստեղ կառուածներ է անում ժամաւորաւ. 12,000 բնակիչներ հեռացան քաղաքից: Գործերը կանգ առան: Հանքերը դադարեցին արգիւնահանութիւնը, որովհետև նաւահանգիստ չեն յանձնում չափնաւոր: Ամեն օր մահաւան 20 գէպերը են լինում: Հիւանդութիւնը տարածուած է:

Կ. Պոլիս: Բողաւորներին, առաւելապէս

առևտրականներին Մակեդոնիայից գալիքները անում է օրէց օրը՝ Նրանց թիւ հասնում է 80,000-ի: Սուլթանը աշխատում է նրանց յետ վերադարձնել:

Բերլին: «Post» գրում է. Մակեդոնիայում թշուառութիւնների առաջն առնելու համար Ռուսաստանի և Աւստրո-Ունգարիայի միաւրան գործողութիւնների վայրկեանին, Պարիզի մամուլի ձգտումը սղաւաղել իրերի դրուութիւնը, պայքար խաղաղութիւնը խախտելու նպատակով, մեղաւոր դուրս բերելով ոչ թէ մակեդոնական կոմիտէիները, այլ տսնիկ կառավարութիւնը—նշանակում է թեթեւմիտ կեղծով խոչընդոտելը ստեղծել գիպսմատիական այն գործողութիւններին առաջ, որոնք ձեռնարկում են ի նպաստ խաղաղութեան: Դա հակառակ է բէթորմէնի այն խաղաղ քաղաքականութեանը, որ աղբայրել է Դեյլիտէ «Դեղին դրքի» մէջ: Թայլանդի վրայ գրոյթիւնը այժմ աւելի վտանգաւոր է քան առաջ: Անհրաժեշտ է մատնացոյց անել խաղաղութիւնը պահպանելու մասին Ռուսաստանի և Աւստրիայի ջանքերի գէտեղած մեքենայութիւնների վրայ:

Պետերբուրգ: Յունւարի 29-ին կայացաւ երրորդ պարտնանդէսը Նոյս Մեծութիւնների օրը:

Յունւարի 29-ին ֆրանսիական նոր դեսպան Բոնպար հանգիստւոր ունէին գրութեան ժամանակ յանձնեց Թագաւոր Վայսրին իր հաւատարմագրութիւնը և ներկայացաւ Թագուհի Վայսրուհի Ալէքսանդրա Ֆէօդորովնային:

Փոխ-ծովապետ Սկրիպով նշանակւած է չեքոսլոնի ան նաւատորմի հրամանատար:

30 յունւարի

Կիւրասո: Այստեղի վէնէյո. Լիւկան հիւպատոսը պտնանջեց, որ հեռանայ գերմանական զինուորական նստի և բո-

ուղիղ իննը բողէ տանջելուց յետոյ:

—Ղարաուլ,—գուռաց մէկը վերնայարկից:

Ես քիչ էր մնում գնայի ոստիկանատուն և գանգատւելի էֆէնդիանցի գէմ, որ ջրանցքի ջուրը թունաւորել է: Բայց հարեանս ինձ ստաց, որ դա զրամա էր, տիկ. Սիրանոյշը հեղինակին խօսք է տւել մեռնելու և սեռաւ:

—Բայց Ադամանն ինչ գործ ունի ատեղ,—հարցրի ես և ծափահարեցի:

Այսպէս վերջացաւ ցերեկոյթի առաջին մասը:

Դուրս եկանք շունչ քաշելու:

Կէս ժամ անցած երաժիշտները նուագեցին մի կտոր Ռիգուլէտտոյից: Մտանք ներս և ուրիշ տեսարան:

Վարադոյր բարձրացաւ: Այս անգամ բնմը ներկայացնում էր Բուրնի իէ Սոդանլուի անտառը—շրջիտեմ: Մէջտեղ, հրապարակի վրայ դրած էր մի ինչ-որ ֆուստի կամ տենիսի կիսարձան: Հարեանս ինձ հաւատացրեց, թէ դա Ադամանն է: Ես հրաշխատոր չեմ, որովհետև կիսարձանը այնքան փոքր էր, որ հապիւ էր երեւում: Նրա վրովը պցած էր մի կապոց պռաս, վրէն քաշ արած մի թղաշափ դժգոյն ժապաւէն: Հարեանս ասաց, թէ դա սրակ է: Երաշխատոր չեմ:

Վերջապէս, ձայնիւ լսեցին, և միկրոսկոպիկ կիսարձանի շուրջը հաւաքեցին մի խումբ անձինք, որ մի քիչ առաջ զբոսնում էին թատրոնի միջոնցքներում: Կանայք հագնւած էին

ըստ հաճոյրի: Տղամարդիկ մեծ մասամբ պատանիներ էին և հազած ու ինչ ունէր, մոխրագոյն ալիջակ, կարճ պաճկոն և ինչ-որ պարոյի համադրեալ: Դա Մամաջանի երգիչի խումբն էր:

Վերնայարկը յափշտակեց, ծանօթ գէմբեր տեսնելով և սկսեց զուար. «բաւա Մուռադեան, բաւա համբա, բաւա Ալթա և այլն:

Մամաջանը ձեռը դրեց բերանին, հազեց մի քանի անգամ և հրամայեց երգել: Կատակը մի կողմ, ես մի քանի երգեր հաւանեցի, մանաւանդ «Ջոդեր», որ երգեցին ճաշակով: Ադամանը ականջ էր դնում սիրով և հաճոյքով: Յանկարծ նրա ճակատը մուսլուեց, ունիքը կիտեցին: Ինչ պատահեց:

«Ո՛հ ինչ քաղցր բան
«Բլլալ կոնծարան...»

Տրալիլալա լալալա
Տրալիլալա լալալա...

Լուեց բնմից: Ես ապշեցի: Ադամանին թւաց, թէ անա, անա խմբից պիտի բաժանւին մի քանի կոնծարաններ, և սկսի կանկան: Բայց ամեն ինչ աշոյ անցաւ, տրալալան դադարեց, և Ադամանի ճակատի կնճիռները բացեցին:

Եւ նա հաճոյքով ու ախորժակով լսեց տիկ. Ոսկանեանի ուժեղ ու անուշ ձայնը:

Այս էլ վերջացաւ: Էլի մի կէս ժամ թափաւեցինք: Ձանգակը տեւեցին: Մտանք ներս: Վարադոյրը բացեց և ինչ տեսնեք: Ադամանը, ինքը Ադամանը կենդանացել է և բնմի

խորքում էստրադայի վրայ նստած է բողիլթուսի մէջ: Մուգան պտակում է նրա զուլթը գափնիներով: Զուրջ «Օթելլո», Համլէթ, Լիր, Կորաւո, Ալոսսա:

Ես ապշած էի Ադամանով: Դիտակը գրեցի աչքերիս, նայեցի և ում տեսնեմ—մեր Մաթէոս Ադայեանցին: Հէր օրհնած, այդքան էլ նմանութիւն: Անա ինչ ասել է աշխատասիրութիւն: Աշխատեց աշխատեց մարդը նմանիլ Ադամանին և, վերջապէս նմանեց...

Օթելլոն նման էր ծովահների, Համլէտը քաղցած ակտօրի, Լիրը եպիսկոպոսի... հիւնալի էր միայն Կորաւոն:

Դա մի կենդանի պտակ էր, որ կարծում էինք, պիտի լինէր անշարժ: Բայց յանկարծ աջ ու ձախ շարւած դերասանների շարքից բաժանեց տիկ. Սիրանոյշն և մի պտակ տանելով, գրեց... Մաթէոս ապոր ոտների տակ:

Գեղարեւոտը յաղթանակեց...

Այսպէս կատարեց հանձարեղ արտիստի մահաւան տառներկումեակ դարձած տառնումեակը: Իսկ վարչութեան գրամատրիզը մտաւ... զիտ...

Հատ գեղարեւոտական աղբիւնը:

Մադոն

այնքան փոքր էր, որ Գեր-
մանիայի օդակայանից պար-
տադիր ամբարիստը նստակցե-
լու համար հարկադիր օդակա-
նից անհրաժեշտ էր համարվե-
լու համար հարկադիր օդակա-
նից անհրաժեշտ էր համարվե-
լու համար հարկադիր օդակա-

Մակեդոնիայի օդակայանից
պարտադիր ամբարիստը նստակ-
ցելու համար հարկադիր օդակա-
նից անհրաժեշտ էր համարվե-
լու համար հարկադիր օդակա-
նից անհրաժեշտ էր համարվե-
լու համար հարկադիր օդակա-
նից անհրաժեշտ էր համարվե-
լու համար հարկադիր օդակա-

անհրաժեշտ էր համարվե-
լու համար հարկադիր օդակա-
նից անհրաժեշտ էր համարվե-
լու համար հարկադիր օդակա-
նից անհրաժեշտ էր համարվե-
լու համար հարկադիր օդակա-

անհրաժեշտ էր համարվե-
լու համար հարկադիր օդակա-
նից անհրաժեշտ էր համարվե-
լու համար հարկադիր օդակա-
նից անհրաժեշտ էր համարվե-
լու համար հարկադիր օդակա-

անհրաժեշտ էր համարվե-
լու համար հարկադիր օդակա-
նից անհրաժեշտ էր համարվե-
լու համար հարկադիր օդակա-

անհրաժեշտ էր համարվե-
լու համար հարկադիր օդակա-
նից անհրաժեշտ էր համարվե-
լու համար հարկադիր օդակա-

անհրաժեշտ էր համարվե-
լու համար հարկադիր օդակա-
նից անհրաժեշտ էր համարվե-
լու համար հարկադիր օդակա-

անհրաժեշտ էր համարվե-
լու համար հարկադիր օդակա-
նից անհրաժեշտ էր համարվե-
լու համար հարկադիր օդակա-

անհրաժեշտ էր համարվե-
լու համար հարկադիր օդակա-
նից անհրաժեշտ էր համարվե-
լու համար հարկադիր օդակա-

անհրաժեշտ էր համարվե-
լու համար հարկադիր օդակա-
նից անհրաժեշտ էր համարվե-
լու համար հարկադիր օդակա-

անհրաժեշտ էր համարվե-
լու համար հարկադիր օդակա-
նից անհրաժեշտ էր համարվե-
լու համար հարկադիր օդակա-

անհրաժեշտ էր համարվե-
լու համար հարկադիր օդակա-
նից անհրաժեշտ էր համարվե-
լու համար հարկադիր օդակա-

անհրաժեշտ էր համարվե-
լու համար հարկադիր օդակա-
նից անհրաժեշտ էր համարվե-
լու համար հարկադիր օդակա-

դրոյ յայտնեց այն բանի դէմ, որ Գեր-
մանիայի օդակայանից պար-
տադիր ամբարիստը նստակցե-
լու համար հարկադիր օդակա-
նից անհրաժեշտ էր համարվե-
լու համար հարկադիր օդակա-

Ստաւրոպոլ: Գիւղատնտեսական կա-
թոլիկոսները վերաբերեալ նահանգական
կոմիտէի ցանկութիւն յայտնեց, որ
կարելի էր հաշտել շափ շուտ մտցնել
գիւղատնտեսական հիմնարկութիւններ,
զորոքել ընդհանուր դառնային նախա-
նորութիւնը արտադրողներին, օգրի-
կան կրթութիւն տարածելով, օգրի-
կան արտադրողներին վերաբերելով 40 կոպ. և
գրանցելու արտադրողներին արտադրող
գործը դրել կրթական պիտոյններին,
գիւղատնտեսական մասնագէտներին կազ-
մակերպութեան, միջին և ստորին մաս-
նագիտական դպրոցներին վրայ, որ աւել-
ացնելու գիւղական բանակերի թիւը՝ փո-
խադրութեան և կոմիտէի ղեկավարող
աշխատանքները ծախելու գործունէութեամբ,
որ հիմնական գիւղական հասցի ամբարտա-
ններ, որ նահանգի վրայ տարածելու գիւ-
ղական աշխատանքներին վարձակալութեան
սին կանոնադրութիւնը Նախատեսեցին
զոր վերջացնելու յետոյ կոմիտէի ղեկ-
նորակալութիւն յայտնեց նահանգապետ-
ին:

Պետերբուրգ: «Ռաւ. Յետ.»-ում հրա-
տարակաւ է ներքին գործերի միւնիստ-
րի օգնական Ջինովին ամենահապտակ
զեկուցումը՝ Պետերբուրգի քաղաքային-
հասարակական կառավարութեան վերա-
կազմութեան մասին:

Կ. Պոլիս: Յունուարի 29-ին Բ. Գուր-
տեղիկութիւն ստացաւ, որ Կարմիր ծո-
վում անգլիական «Գարիէր» ղեկավար-
կան նաւը, ծովահէնների՝ անգլիական
ոստրոկի վրայ յարձակելու պատճառով,
բռնեց երկու օստրոկ և զերի վերցրեց
60 ծովահէն: Անգլիական հիւպատոսը
Գորջիյում պահանջում է պատժել ծո-
վահէններին:

ՊՐՈՖԷՍՈՐ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ

Պարիզի լրագրողները և «Նոր-Դար»
լրագրի այնտեղի թղթակիցը մի շատ
տխուր փաստի մասին են խօսում: Պրո-
ֆեսոր Թումայան, որ Լոնդոնի ար-
ւարձաններից մէկում որբանոց էր հիմ-
նել և խնամում, մեծացնում, դաստիա-
րակում էր նրանց, բանից դուրս է գա-
լիս, որ շահագործում է եղել այդ որ-
բերի վատտակը և շարունակ նոր որբեր
ստանում մայր երկրից ու ծառայեցնում
իր օգտին:

Առհասարակ մենք շատ մօտիկուց
ծանօթ լինելով Եւրոպայում կատարող
յօգուտ հայութեան, այս ժանրում,
գործերին, ամեն պատեհ եղած ժամա-
նակ յայտնել ենք մեր գիտողութիւննե-

Հայ որբերը շահագործող պրոֆեսոր Թումայանը
Լոնդոնի միտինգներում:

ընդ միջեւ հետաքրքիր է հայ որբերը
Եւրոպայում խնամելու հայ որբերը ու
էջմիածնի հովանու տակ պիտի մեծա-

նային: Մենք քանիցս ներկայ ենք ե-
ղել Լոնդոնում և այն կոմիտէներին,
որոնք հիւանդում են միտինգ և տրուում
էին այս ու այն նշանաւոր անձի հովա-
նաւորութեան տակ: Պրոֆեսոր Թումա-
յանի այս պատկերը հանած է մի մի-
տինգում, նա ցոյց էր տալիս թէ տա-
նիկներն ինչպէս են շղթայակալում և
մանկանի (մամուլի) տակ գցում հայե-
րին: Հաւատացէք, որ զատուով եկող
մեզ մօտ արտիստները, եթէ բերին
սրանց նման իրանց ակօսութեանն ու
հազուտը, պակաս չա՛ն չէին ստանալ,
մեղանից, քան հայ թշուառութիւնը Եւ-
րոպայում ներկայացնող պրոֆեսորնե-
րը:

Ք Ն Ո Ւ Մ Ա Ն Ա Կ Ա Ն

Գրականութիւն և մամուլ

Մեակի նախկին աշխատակից պ. Տիգ-
րան Յովհաննիսեանը, որ չըկարողանալով
այդ լրագրի այժմեան ներածած մթնոլոր-
դին դիմանալ, երես է դարձրել նրանից,
այժմ յանձն է առել «Արցախ» շաբաթ-
թիւերի հայկական բաժակը: Նրա ա-
ռաջին երկու տեսութիւնները—մէկը Գ.
Արծրունու, միւսը Աղամեանի մասին մեր
վրայ լաւ տպաւորութիւն գործեցին:

Պ. Յովհաննիսեանն Արծրունու հրա-
պարակաստանն ուղղութիւնը և ձիւքը
համառօտ որոշում է հիշտ և անկողմնա-
պահ քննադատի ոգով: Իսկ Լէօի «Կեն-
սագրութիւն Արծրունու» համարում է ներ-
քող և հեղինակին ընդունակ չի համա-
րում հանգուցեալ հրապարակախօսին ան-
կողմնապահ կենսագրողի պաշտօնի հա-
մար...

Աղամեանի մասին գրած յօդածը
տալիս է նշանաւոր արտիստի համառօտ

կենսագրութիւնը և քաղաքականութիւնը:
Պ. Տիգ. Յովհ. ի միջի առոյց առում է,
թէ Աղամեանը՝

«Թուում էր չորս լիզով, իսկ տեսակա-
նապէս զիտք-հայերէն, ռուսերէն, ֆրան-
սերէն, անգլիերէն, յաւերէն, իտալերէն,
նոր-յուսարէն և տաճկերէն:

Ապագայ կենսագրողին սխալներից ա-
ղատելու նպատակով պարզեց ենք համա-
րում նկատել, որ Աղամեանը լատիներէն
և անգլիերէն բարձրորակ չըգիտէր:

Русское Слово-ն դիմել է գանադան ան-
ձանց ժամանակակից մամուլի մասին նը-
րանց կարծիքն իմանալու: Մոսկուայի
յայտնի գրամատէք Սաւա Մամոնտովն
այս առիթով արտայայտել է մի քանի
հետաքրքրական մտքեր, որ առաջ ենք
բերում քաղաքական: Մամոնտովն առում
է, թէ ամեն մի հասարակական հիմնադ-
րութիւն ունի վերահսկող մարմին, կօնս-
լից, բացի մամուլից: Մամուլն ինքը լի-
նելով հասարակական կարծիքի արտա-
յայտիչի ենթակալում վերահսկողութեան:
Բայց ոչ ոք չի դատում, թէ նա ողբան
հիշտ է արտայայտում հասարակական
կարծիքը: Ի հարկէ, ցանկալի կըլինէր,
որ մի վերահսկող մարմին լինէր նշանակ-
ւած մամուլի գլխին, օրինակ ընկերական
դատաստան կամ ուրիշ այսպիսի մի բան:
Բայց աւելի ցանկալի է, որ ինքը մամու-
լը լինի իր դատաւորը:

Այնուհետեւ Մամոնտով ցանկութիւն
յայտնելով, որ մամուլի ղեկավարները լի-
նին արժանաւոր մարդիկ և առաջ բերե-
լով այժմեան ռուս մամուլի թերութիւն-
ները, ի միջի այլոց, դառնում է, կրիտի-
կոսներին:

Բուականաշափ չեն գոհացնում ինձ նաև
մեր ժամանակակից լրագրական քննադա-
տութեան մոկերնոյթը: Ես երևակայում եմ
միշտ, որ եթէ լինէր լրագրական քննադատ,
ոեցնեցնէր, երբէի չէի աշխատել ծանօթա-
նալ ոչ արտիստներին, ոչ երաժշտապետներին
և ոչ նկարիչներին հետ, որոնք ենթակայ են
իմ քննադատութեանը: Ամեն մի անձնական
յարաբերութիւն այս դէպքում միայն վնա-

Բ Ա Ն Ա Ս Ի Ր Ա Վ Ա Ն

Ս Ա Ր Ա Ջ
(Պատկեր)

Արշալոյսը դեռ նոր պարզաւոր, Թաւրիզի բերդա-
թաղի Մարմար փողոցի դարաւորին կայծ փողոցի
պահականոցում թշնամ էր զինուորների թիւերնայ
հեշտանում, որի բարձրացած աղմուկը թէ և շողեկաւ-
քերի շուրջների նման ուժեղ չէր, բայց զրաւելների ա-
ռաւտեան անոյ խոնկաւում էր: Միջնոցը դեռ
չէր կատարելապէս հեռացել, բայց շրջակայ գիւղերից
քաղաք բերք կրող շինականները արդէն իրար հարձա-
կով, իրանց էջերը բռնում անցնում էին դէպի բաղար:
Միւլգլիների ձայնը արդէն վաղ զաղաւթել էր, բայց
բազմաթիւների իրաւորների փողոցը անվերջ աղմուկում և
հաւատարմութեան հրաւիրում էին մարտնչելու: Փետրե-
ւորի սկզբներին էր, ցուրտն արդէն ոյծից բնկել և
փողոցներում ոչ միայն ձիւնի, այլ մինչև անդամ ցեխի
հետքը չէր մնացել: Պահականոցի բաց դռնից նկատե-
լի էր, թէ ինչպէս սարքադները յատակի վրայ
փռած թաղիքի վրայ թրն էին գալիս, գլորում,
իրանց կեղտոտ վերմակները մէջ կոխում: Սրանց
խոկոցը ներդաշնակում էր հեշտանոցի թշնամին:

Տարածւած զինուորներից մէկը վաթսուն տարին
անցկացրած էր, միայն ընդհանրապէս տասնամիկեց տար-
ւան հազիւ լինէր: Այն ինչ երբորը սարքադը, որ վաղ
վերակցել, փողոցները խուզարկել, հեշտանումը պատ-
րաստել էր, երեսուն տարուց շատ էր անցկացրել:
Վերջին փողոցից այնոյ իւրաքանչիւր շինականին
խօսքի էր բռնում, տեղեկութիւններ հաւաքում, ապ-
րանքները սակարկում, ամեն մէկից մի բան պոկում
էր, մէկից մի ձու, միւսից մի կտոր հաց, երբորդից՝
գաղ, շորորդից՝ աթիւր և մեծ բաւականութեամբ այդ

կողմնակիցները գլորում էր պահականոցի մի անկիւնը,
անդալար նախատեղով ընկերներին, որոնք մեղու-
թեամբ տարածւել խրկում էին, նրան օգնութեան չէին
հասնում:

—Ա՛յ, հիւսէյն, ա՛յ հիւսէյն, ասաց բորբոքած
սարքադը ծերուկ ընկերոջը, բաւական է, հերիք խրկան,
վեր կաց, շուտ հագնելիք, մի լաւ երկնջ անցկացրին,
զննքը, գնեք: Երեք թուման տա՛, չբուցի պնդալուխ
շինականը, երթանք մի բան էլ աւելանանք, գնեք,
պարտաւ չըմթնեցնենք մեր օրը:

—Է՛հ, անաշէնի տա՛, դեռ վաղ է: Զեւ թող-
նում, որ մարդս մի քանի լույս խորթիկի առաւտեան
քունը քաշէ: Այս ցրտին մի պիտի վերմակի տակից
դուրս գայ:

—Ա՛յ ես գլուխդ թաղեմ, հա՛: Քեզ պէս փուշ
ընկերին ինչ անեմ: Տօ՛, ձգտում ասած բանը քու սըր-
տում իսկի՛ գոյութիւն չունի: Դրա համար է, որ յիտուն
տարի է այս դրանը ծառայում ես, էլի սարքադ ես
մնացել և զբաւանում իսկի բիտաի չըկայ (1) կոպէկ):

—Դու որ գիշեր ցերեկ աքնում ես, սարքիք (գե-
ներալ) ես դարձել, թէ սարքած ես դառնալու, էլի...
Ինչ ուղում ես, արա, սարքիք արեւից, ուսդ էլ հրա-
ցանից չես կարող ազատել, Մէհմէթ ջան: Մենք ծնւել
ենք, որ սարքադութիւն անենք և աղաներին գլուխ
ծռենք:

—Ա՛յ մարդ, մտածի՛ր, որ գլխիդ գլակ ես դը-
նում, մագնիզ ճերմակել են, իմ հասակիս որդիք ու
թոռներ ունես, նրանց պիտի բարի օրինակ տաս: Վեր
կաց շարժելի և ձգտում ցոյց տուր գոնէ, վեր կաց դու
էլ Արքա, դարձաւ պատանի զինուորի կողմը և նրա
վերմակի ծայրը բացեց Մէհմէթին:

Երեք զինուորներ կիսահագնւել և կիսալայ ըռ-
լորեցին հեշտանոցի շուրջը, ապահաւար սկսեցին ծխա-
մորճը փստացնել և ֆէֆշալով թէյերը խմել: Սար-
քադները երեքն էլ տարբեր գոյնի և տարազի շորեր

ունէին և եթէ պահականոցում չապրէին, ոչ ոք նրանց
սովորական պարսիկ ամրոխից ու գիւղականից չէր կա-
րող զանազանել: Ծերուկը անմուռն, աղահարաւ թէյը
տաք տաք կուլ էր տալիս, աչքերը ծխամորճին հարած
և կըր ծխելու հերթին իրան էր հանում, ծուխն այն-
պէս էր ծծում, կուլ տալիս, որ կարծես քառասունհայ
սոված լինէր: Պատանին յաճախ զննելով ծերուկի ա-
զան շարժումները, խորատուրում էր իր ապագայի
մթին պատկերներում, առանց որոշ կըրակացութիւն-
ներին հասնելու:

Թէյերը դեռ չէին վերջացրել, Մէհմէթն բարձրա-
ցաւ տեղից ու ասաց հրամայական տօնով.

—Հիւսէյն, հաւատացնում եմ քեզ, որ երկնջը
հինգ լիտր ճարպ և քսան լիտր էլ միս կըտայ: Եթէ
միտը երկու դրանով ծախենք, չորս թուման փող կը-
բանէ, կաշին, ճարպը, ոտն ու գլուխը քեզ օղտու:

—Է՛հ, մի շարաթայ ընթացքում չես կարող
քսան լիտր միտը ծախել, բան չունես, թող կորչի:

—Թող մի շարաթում ծախի, ինչ վնաս կունե-
նաս: Թէ բանդ գործը այնքան շատ է, որ չես ուղում
ձեռքերդ ճարպոտել, վեր կաց, գնանք, ես առնող կը-
դառնամ, դու էլ միջնորդի, գործը գլուխ բերենք:
Արքա, դու հսկիւր պահականոցում:

Ծերուկն սկսեալ դանդաղ քայլերով հետեց
Մէհմէթին, նախատեղով իր շար աստղը, որ նրան սար-
քադ դառնալու համար էր ծնունդ տուել: Դեռ բազար
չըմտած նրանք հասան գիւղացիներին: Մէհմէթն այն-
քան լիզու թափեց և Հիւսէյնը այնքան սուտ երգում-
ներ կուլ տուց, որ գիւղացուն համոզեցին և քառա-
սունը չորս դրանով երկնջը գնեցին և դարձրին պահա-
կանոց:

Թէ և առուուրը քարասունը չորս դրանով էր
կայացած, բայց Մէհմէթն եղբ պահականոցի մէջ կա-
պուց յիտոյ. սկսեց վիճել, որ նա սե փողով է ապ-
րանքը գնել, հետեալէս արծաթ դրամի իւրաքանչիւր

թիւները և կառավարութեան գործողութիւնները, որոնք վերաբերում են ժողովրդ. առողջապահութեան: 2) Ինքնուրոյն, Թարգմանական և կոմպիլիատիվ յօդածներ առողջապահ, բժշկ. և անասնաբուժ. վերաբերմամբ: 3) Քննադատութիւն և մատենագրութիւն նոյն հարցերին վերաբերելու: 4) Հաշիւներ գիտական, բժշկ. առողջ. և անասնաբուժ. ընկեր. նիստերի մասին: 5) Պատ-արկ (պատասխաններ պրոպոզիցիաներին): 6) Յօդածներ լուսարանող նկարներ, նոյն-պէս և պատկերներ հասարակ. առողջապահ. առարկայում յայտնի դարձած գործիչների՝ սրանց կենսագրութեան հետ միասին: 7) Առանձին յաւելածներ գրքային տպագրութեան սահմաններում, և 8) Մասնաւոր յայտարարութիւններ: Առող. Թերթը հրատարակւելու է ամեն ամիս 1-ին և 15-ին, իսկ յաւելածները լինելու են 4—6 հատ ամսաւայ մէջ: Բաժանորդագրւելու է 2 բոլորի: Խմբ. հրատ. Բժշկ. Վահան Արծրունի.

Ս Ո Ւ Ր Հ Ա Ն Դ Ա Կ

Ասխարադ, Թ. Թ. Աղաբեկեցէր, միայն տպագրութեան փոքր ունի:

Աստախան, Ս. Ա. Ի հարկէ տպագրութեան միայն շատ անփոքր և փաստային: Յուշակը թէ ուր ենք ուղարկում եթէ օրինակները կըստանար:

Գանձակ, Վ. Մ. Եթէ խմբագրելու ամեն օր տպագրութեան միջոց և երկրորդ միջոց և առաջինը զարգիւն ընդունելութիւններով էլ երբ պիտի պարագլի իր գործով: Արտած օրեր և ժամեր կան ընդունելութեան համար: Երրորդում նոյն իսկ զարգէր գտնի: և ոչ մի խմբագրութիւն, որ ամեն օր ղեկները բաց լինին այդ լուսնի համար:

ազգակցական կապերի մէջ խտրութիւն գտնելու, արու և էգ, ապրում էին երբեմն միասին և երբեմն առանձին-առանձին: Այնպիսի ընկերութիւն կամ հասարակութիւն, որպիսին աշխարհում մեզանում գոյութիւն ունի, նրանք բոլորովին ոչ չունենէին և ոչ էլ մտածում էին կազմելու: Նրանց մէջ ընկերական կազմակերպութիւնը մի այլ տեսակ էր. նրանք ցեղերի էին բաժանուում և ամեն մի ցեղ ապրում էր իրա համար առանձին սահմանափակ կերպով, իսկ հարկը, կարիքը ստիպած ժամանակ իւրաքանչիւր ցեղ հաւաքում էր իր ցեղի զօրեղ և տարեքաւոր անձի շուրջը և իրանց գոյութիւնը պահպանելու համար կռիւ մղում մի այլ ցեղի դէմ: Արեւնակցական բարեկամութիւններ ունեցողները կազմում էին մի ցեղ և շատ այսպիսի տարրեր ցեղեր՝ մի ժողովուրդ: Իսկ երբ ժամանակի ընթացքում աւելի ցեղեր միմիանց հետ միանալով մի տէր են ճանաչում, մի ընդհանուր ցեղական կալածք ընդունում, երևան է գալիս միակենսութիւնը: Մարդիկ այդպիսով աշխատում են կամայ-կամայ իրանց անասնական դիրքից դուրս գալ (բազմակենսութիւն) և բարոյական վիճակի մէջ մտնել (միակենսութիւն): Բազմակենսութիւնը տեղի է տալիս միակենսութեան, մարդը կապւելով մի կնոջ հետ ապրում է նրա հետ և ընկերական կեանք վա-

րում: Այսպիսի կեանք և գոյութիւն էին ներկայացնում նախադատական ժամանակի բոլոր մարդիկը: Հազարաւոր տարիներ անցնելուց յետոյ հարկ-հազ մարդիկ դուրս են գալիս իրանց անասնական սկզբնական վիճակից և յաւաքագրութեան ու ընդհանուր համամարդկային ճանապարհի վրայ կանգնում: Այդ ժամանակներում կանանց և մարդկանց գործունէութեան ու աշխատանքի շրջանը որոշւած էր, այլ գործ եղած գէպում ամեն ոք առանց խտրութեան սեռի և հասակի գոյութիւն գալիս գաշտը աշխատելու, հովուութիւն, անասնապահութիւն անելու և գանադան վաստակաւ դադանները դէմ կուելով իրանց գոյութիւնը պահպանելու: Միայն երկաշ գաշեր անցնելուց յետոյ աշխատանքի տեսակները որոշւելով կանայք սահմանափակւում են տնային գործերի և աշխատանքների շրջանում, իսկ այդ մարդիկ դուրս աշխատանքներով երկրագործութեամբ, անասնապահութեամբ, խաշնարածութեամբ և որոշապէս կոխներով, պատնարովներով: Պատերազմում բռնւած դերիներին աշխատում էին սպանել սրպէս զի թշնամիներ թիւր պակաս: Հին ժամանակ մարդիկ զօրաւոր կռիւներ էին մղում իրանց գոյութեան համար. այդ իսկ պատճառով ծնողները իրանց զաւակներին ոչ թէ մտաւոր կրթութիւն տա-

լով ձգտում էին նրանց ապագան կանոնաւորել, այլ միայն խիստ ուշադրութիւն էին դարձնում նրանց ֆիզիքական և մարմնական կրթութեան վրայ: Վերջը երբ կամայ-կամայ մարդկային ընկերական վէճ հոգին դարձնելով տեսնում է, որ ինքը ծնւած է միայն անասնական և ետական կեանք վարելու, այլ նա կուշած է աւելի լայն ընկերական և բարոյական գեր կատարելու, այն ժամանակ մտաւոր կեանքի վրայ ևս սկսում են ուշք դարձնել: Մարդկանց ի մի հաւաքման շնորհիւ կազմում են հասարակութիւններ, ժողովուրդներ, և որպէս զի անհատների իրաւունքները ուրիշ տակ չառնելի գօրեղները կողմից կարգւում են մեծեր, ցեղապետներ, նահապետներ և վերջը իշխաններ, թագաւորներ, որոնք բոլորը մարդկանց վրայ սկսում են նայել աւելի լայն մտքով և ոչ թէ առաջաւայ նման նեղ ցեղական և կուսակցական միառններով:

Երանկ Բախանայ.

ОТКРЫТА ПОДПИСКА НА 1903 ГОДЪ
НА СТАРЬИШІЙ
ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ, ЛИТЕРАТУРНЫЙ, ОБЩЕСТВЕННЫЙ ЖУРНАЛЪ

68 годъ
изданія

ЖИВОПИСНОЕ ОБОЗРѢНІЕ

подъ редакціей: Н. С. БАРАНЦЕВИЧА (общая редакція) и Н. Н. КАРАЗИНА (художественный отдѣлъ).

Въ портфелѣ редакціи для напечатанія въ 1903 г. имѣются: М. Н. Альбова—пов.; Н. С. Баранцевича—этюды изъ петербургской жизни; А. Н. Будичева—романъ: А. Е. Зарина—ром. „Неудачники“ (Современныя метаморфозы); Н. Н. Каразина—пов. „Будильная ночь“; А. А. Лугового—повѣсть; Д. Л. Мордовцева—истор. романъ; В. И. Немировича-Данченко—ром. „Вышелъ изъ Лаварета“; И. Н. Потапенко—романъ „Совѣтъ“; А. М. Вержова—ром. „Доброе утро“.

Въ 1903 году Гг. Подписчики получаютъ:

52	№№ ХУДОЖЕСТВЕННОГО ЖУРНАЛА, НА РОСКОШНОЙ ВЕЛЕНОВОЙ БУМАГѢ. Въ художественномъ отдѣлѣ этого журнала будутъ помещены снимки съ картинъ и скульптуры лучшихъ художниковъ всего міра; въ литературномъ—оригинальныя произведенія выдающихся нашихъ писателей и поэтовъ и переводныя—обратныя на себя общее вниманіе. Отдѣльно № 50 коп.
52	№№ журналовъ „Иллюстрированная недѣля“. Отклики на всѣ текущія міровыя событія. Фотографическія снимки и рѣзунки корреспондентовъ. Биографіи и некрологи. Хроника событій. Новости театра, художества и литературы. Любопытныя фельетоны. На жизнь провинціи будетъ обращено особое вниманіе. Отдѣльно № 30 коп.
12	№№ журналовъ „Моды“. Письма изъ Парижа, Лондона, Вѣны. Отд. № 50 к.
12	Листовъ новѣйшихъ выкроекъ и вышивокъ. Отд. № 50 к.

До 10,000 стр. текста. ПОЛНОГО ИЛЛЮСТРИРОВАННАГО СОБРАНІЯ СОЧИНЕНІЙ знаменитаго юмориста До 900 иллюстрацій.

52 ТОМА ЧАРЛЬЗА ДИККЕНСА ТОМА 52

въ переводѣ лучшихъ русск. переводовъ. До 900 иллюстрац. художниковъ Джона Форстера, Сеймура и мног. друг. Отд. каждая книга 75 коп.

Всѣ приложенія къ „Живоп. Обзор.“ печатаются на хорошей и плотной бумагѣ одинаковаго оттѣнка, что крайне важно для годового комплекта.

Альбомъ можно видѣть въ магазинахъ, принимающихъ подписку. Альбомъ изготавленъ въ количествѣ ТОЛЬКО 100,000 экз. Сверхъ этого количества Редакція не отвечаетъ. Альбомъ не отдѣляется.

Всѣ подписавшіеся на 1903 г. до 25 Декабря 1902 г. получаютъ немедленно и бесплатно „ТРЕТЬЯКОВСКУЮ ГАЛЛЕРЕЮ“ РОСКОШНЫЙ АЛЬБОМЪ на крашеной (хромо-мѣловой) бумагѣ, въ элегантной папкѣ. 24 автолито. Размѣръ 35×56 см. Въ отд. прод. стоитъ 12 руб.

Гг. гос. дѣла подписчики получаютъ альбомъ безъ всякой платы за пересылку. Гг. и изгородные подписчики уплачиваютъ за пересылку 1 руб.

Цена на годъ съ доставкой и пересылкой 8 руб. Допускается разсрочка: ПРИ ПОДПИСКѢ 3 руб., КЪ 1-му АПРѢЛЯ 3 руб. и КЪ 1-му ЮЛЮ 2 руб., ИЛИ первые шесть мѣсяцевъ по 1 руб. 50 к. Желающіе получить „Альбомъ“ прилагаютъ къ первому часу ЗАПЕРЕСЫЛКУ 1 РУБ. Гг. городскіе подписчики въ разсрочку могутъ получить „Альбомъ“ по внесеніи всей подписной суммы, либо при подпискѣ, уплачивая лишній рубль, КОТОРЫЙ ЗАСЧИТЫВАЕТСЯ ПРИ ПОСЛѢДНЕМЪ ВЪЗНОСѢ.

Журналъ и всѣ приложенія печатаются въ типографіи „Живописнаго Обозрѣнія“ въ С.-Петербургѣ, по Лейхтенбергской ул., въ соб. д., № 33, на специально приспособленныхъ машинахъ.

Порядокъ выдачи журнала: Журналъ выходитъ по воскресеньямъ.—Къ каждому № прилагается: № „Иллюстрированной недѣли“, „Польза и Развлеченіе“ и книжка Диккенса.—Въ первое воскресенье ежемѣсячно—„Модный Журналъ“; во 2-е воскресенье—„Выкройки“; въ 4-е воскресенье—книжка Литер. Обществ. научнаго журнала.

Подписка принимается въ Главномъ Конторѣ „Живописнаго Обозрѣнія“ С.-Петербургѣ, Невскій пр. 69, и во всѣхъ книжн. магазинахъ. Отв. Изд. Д-ръ-Мед. В. И. Раммъ. Отв. Редакторъ Н. С. БАРАНЦЕВИЧЪ.

